

Összefogás a Gyermekek és Családbarát Magyarországot Szakértői Műhely

Kapcsolat: bendaj100@gmail.com, 0620-965-4967

www.plusz1baba.hu

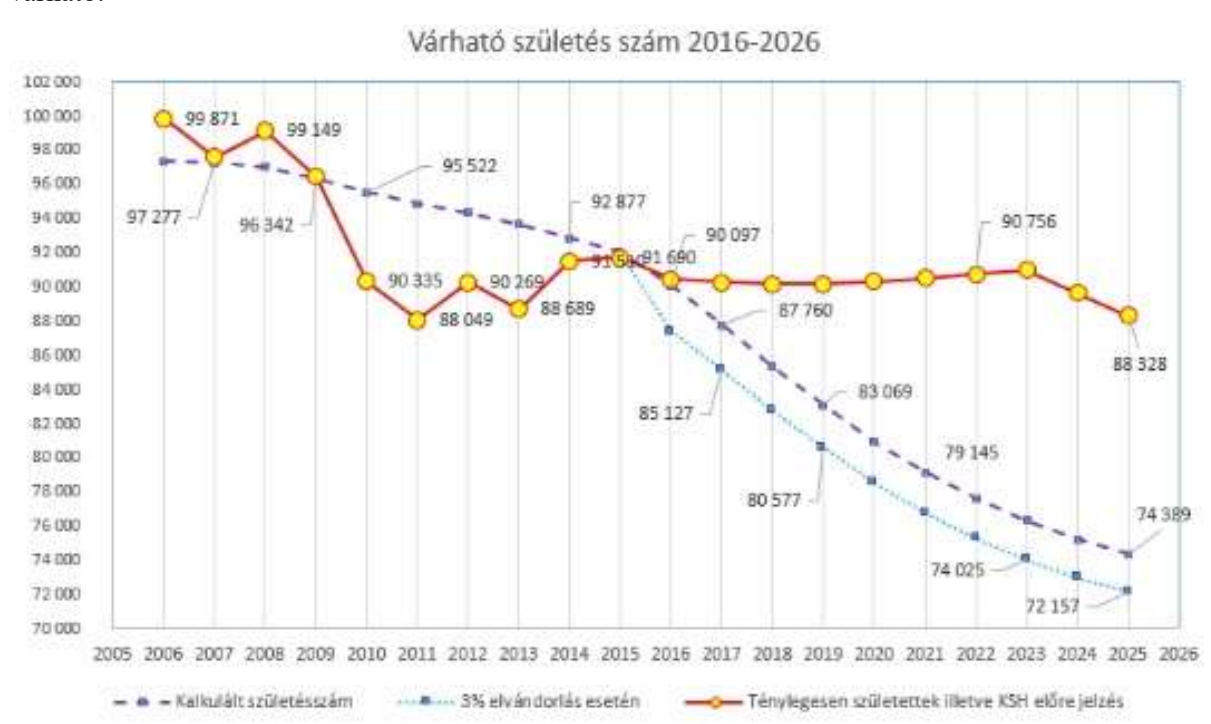
A Hivatásos Szülők program (HISZÜK)

dr. Benda József, Polyákné dr. Szánthó Őrsike, dr. Szabadkai Attila, Várfalvi Marianna

Kivonat az eredeti (3.8) tanulmányból

Amint az ország vezetői többször is kinyilvánították, a Magyarország előtt álló legnagyobb kihívás a népességfogyás megállítása.¹

Az alábbi grafikon a születések számát mutatja. A piros vonal a tényleges születésszámot 2016-ig, utána a KSH előre jelzését látjuk.² Saját számításaink a sötétkék vonallal láthatók. Ez az elmúlt 40 év termékenységi átlagadataira támaszkodik. Mivel a szülőképes korosztály létszáma folyamatosan csökken, a születések várható száma csökkenést mutat. 10 év múlva – évenként - 18-20 ezerrel kevesebb gyermek várható.

A születésszám növelésének legnagyobb esélyét abban látjuk, ha első lépésként a 35 év fölötti nagyobb létszámú korosztály számára minden lehetséges támogatást megadunk, hogy bővítse családját, világra hozzon még egy gyermeket.³

¹ Dr. Benda József: A szakadék szélén, Gondolat, 2015. <http://www.humanerok.hu/szakadek/page7.php>

² Nem látjuk okát a 2016-tól bejósolt stagnáló születésszámnak (már tavaly megindult a csökkenés). Németh László – Obádovics Csilla: A népesség előreszámítása, KSH-Népességtudományi Kutatóintézet, Budapest, 2015. <http://demografia.hu/hu/letoltes/tudastar/nepesseg-eloreszamitasok/nepesseg-eloreszamitas-2015.pdf> (letöltés: 2016. július 20.)

³ A 35 év fölöttiekre való kiemelt figyelem természetesen nem jelentheti azt, hogy a fiatalabb korosztályok gyermekvállalási feltételeinek radikális javításával ne kellene ugyancsak kiemelten foglalkozni.

Számításaink szerint a 35 év alatti korosztályban, évjáratonként 56 ezer körüli nő (potenciális édesanya és/vagy család) él. Ha ezt a létszámot beszorozzuk a 1,5-ös termékenységgel, évente 84 ezer utódot, vagyis maximum 42 ezer potenciális családot látunk. Ez már kb. 8 milliós lakosságnak felel meg, amelynek növekvő része eltartott.⁴ Minden előrejelzés szerint jelentősen megfogyatkozik a magyar nemzet.⁵ Megkerülhetetlen tehát a szülőképes korosztályok, ezen belül a 35 év feletti nagyobb létszámú nemzedékek helyzetbe hozása, mert **tartósan mérsékelni csak ez a generáció tudja a fogyást.**

Milyen támogatásról lehet szó, ami valóban segíthet a gyermekek világra hozatalában? A kérdés megválaszolására készítettünk egy reprezentatív felmérést a 35-44 éves korosztályban.

Egy 1600-as mintán megkérdeztük a fiatalokat, milyen élethelyzetben vannak, hogy gondolkodnak a gyermekvállalásról, a családtámogatásokról, mely akadályozó tényezők vannak, és mire volna szükségük ahhoz, hogy még egy gyermeket elindítsanak az életbe.⁶

A felmérés eredményei azt mutatják, hogy a korosztályba tartozó kb. 1.600.000 fiatal 25%-a, vagyis 400.000 (!!!) szeretne még gyermeket. *Tehát hatalmas gyermekvállalási potenciál van e korosztályban, ha azt a támogatást kapja meg, amire valóban szüksége van.*

A kutatásban megfogalmazódott igények igazolták a Hivatásos Szülők (HISZÜK) program létjogosultságát, amely – álláspontunk szerint – jelentős számú gyermek születésének megalapozására lehet alkalmas, amennyiben **sürgősen bevezetésre kerül.**

***

Korunkban alapvetően háromféle életvitelt terveznek a fiatalok.

1. **Vannak, akik elsősorban karriert szeretnének** építeni, és semmilyen elköteleződést, szorosabb kapcsolatot nem szeretnének. Ez az életviteli igény a mai gazdasági-társadalmi viszonyok között kielégülést nyerhet, az előző évtizedekben a legerősebben támogatott életpálya modell volt. Ennek a rétegnek a személyes érdekei egybeesnek a munkáltatók rövidtávú érdekeivel, de kevésbé az ország hosszútávú népesedési érdekeivel.
2. **Mások, különböző életszakaszaikban, váltani, változtatni szeretnének az életvitelükön: keresik a családot és a munka között az egyensúlyt.** Jelenleg hivatalosan ez a legjobban preferált életpálya modell a nők számára, miközben igen erőteljes az első modell érvényesülése is. Ezek a nők, édesanyák biológiai szerepükből fakadóan nehezebb helyzetben vannak. Már 1-2 gyermek vállalása esetén is igen komoly erőfeszítést igényel a család és munka egyeztetése. Magas a kockázata a munkahely elhagyásának, a visszatérésnek. A korai gyermekvállalás a képzettség megszerzését nehezíti. Több gyermek esetén a családok már csak külső támogatással tudják fönntartani a család-munkahely egyensúlyt (nagy szülők, jobb módúak esetén fizetett bébiszitterek, bejárónők stb. bevonásával). Az állam külön intézmény hálózatot tart fön ahhoz, hogy ez a rendszer működni tudjon (bölcsőde, óvoda, napközi, nyári tábor). Ez az életvitel ugyan „önkéntes „vállalásnak, „önmegvalósításnak” van beállítva, valójában kényszernek tekinthető. Úgy is felfoghatjuk, mint a *nőkkel szembeni méltánytalanságot*, hiszen sokan gyakran arra kényszerülnek, hogy főállásban dolgozzanak és mellette lássák el a gyermekeket, a családot (sokszor a beteg idős családtagokat is), háztartást. Mindezzel együtt ma ez elfogadott gyakorlat, és megvalósulása előtt nincsenek rendszerszerű akadályok.
3. **Van egy harmadik rétegigény is,** amelybe azok a családok, párok tartoznak, **akik elsősorban édesanyák és édesapák szeretnének lenni,** és több gyermek fölnevelésével szeretnék életüket kiteljesíteni. Erre azonban nincs esélyük, mert – össztársadalmi érdekeink ellenére – nem kínálunk erre életpálya modellt. Minél több gyermeket indít el egy fiatal pár, annál nagyobb a szegénységi kockázat

⁴ 2013-ban a lakosság 66%-a volt aktív. 2050-re ez az arány 55%-ra csökken a népességben, a korfa elöregedése miatt.

⁵ <http://www.demografia.hu/hu/tudastar/nepesseg-eloreszamitas>

⁶ A kutatás a KDNP parlamenti frakció megrendelésére készült, Földvári Mónika (KSH) és dr. Benda József irányításával. Az 50 perces személyes interjúkat a Nézőpont Intézet vette fel. „35 plusz”, kézirat, 2017.

vállalása. Nagy a valószínűsége annak, hogy mindkét szülő munkába kényszerül, és gyermekeiket életkoruk függvényében különböző intézményekre kell bízniuk.

Javasoljuk ezt az életpálya modellt beemelni az előző kettő mellé, és megtámogatni hatékony intézkedésekkel, hogy minél többen válasszák ezt az életpályát.

Mai érték,- gazdasági-, és adórendszerünk szerint a gyermeknevelés (háztartásvezetés, család menedzselés) un. „láthatatlan” munka, amely pénzértékben nincs kimutatva. Ennek nem csak a gyermekek válnak áldozataivá, hanem - mint a kutatásokból látjuk – sok esetben a családok szétesését is magukkal vonják, és a transzgenerációs örökséggel megterhelik a következő nemzedékeket.⁷

Ma már egyre többen ismerjük fel, hogy a következő generáció minőségi felnevelése alapfeladataink közé tartozik. A kutatások szerint ez a társadalmi szükséglet találkozik azon családok szándékával, akik szívesen vállalnák a feladatot.

Javaslatunk, a széles körű interdiszciplináris együttműködésben kidolgozott HISZÜK program, alkalmas lehet ennek a rétegnek egy életpálya modell lehetőségét felkínálni, természetesen önkéntes alapon.

A HISZÜK program meghatározó elemei⁸

1. A program az otthon végzett gyermeknevelési tevékenységet értéknek, munkának, munkaviszonynak tekinti.
2. Tehát nem ellátási (szociális) segílyt kínál (gyes, gyed, csad, stb), hanem a munkaerő újratermeléséhez szükséges munkavállalási lehetőséget, állást, amit munkaszerződéssel lehet betölteni.
3. A javadalmazás (**versenyképes munkabér** összege) a mindenkori szakmunkás bérminimumtól, az édesanya képzettségétől, a gyermekek számától, illetve a gyermekek életkorától függhet.
4. Az Országgyűlés által törvénybe iktatott Nemzeti Népesedési Stratégia intézkedési tervének megfelelően **évente tervezhető lenne a programba befogadást nyert párok száma** régiók, megyék, települések szerint.
5. A program a meghirdetés után született gyermekekre érvényes, visszamenőlegesen nem. A harmadik újszülöttől lehet igénybe venni.
6. A javadalmazást **a programban részt vevő család** veheti igénybe.
7. A munkabér nagyobb részét „Gyermekkártya” formájában kaphatja meg a család, amit csak a helyi üzletekben válthat be.
8. A gyermek születését követő **első évben** az édesanya részfoglalkozásban sem vállalhat más munkát.
9. A második évtől folytathatja **más családtag is** a gyermek gondozását (apa, szülők testvére, nagyszülő).
10. A programba belépő édesanyák (apák) egy „családi élet” képzésben vehetnek részt.

A program néhány rövidtávon várható társadalmi hatása

1. A születésszám emelkedése
2. Az abortuszok számának csökkenése
3. A családok megerősödése, a válások számának csökkenése
4. A mentálisan egészségesebb nemzedékek elindítása
5. A falvak elnéptelenedésének megállítása
6. Gazdasági növekedés, a belső piac, a fogyasztás és termelési potenciál növekedése
7. A fiatal, tehetséges nemzedék itthon maradása⁹

⁷ Dr. Benda József: [Demográfiai krízis és a gyermekkori szocializáció](#). Valóság 2016/1

⁸ A részletes program egy 50 oldalas dokumentumban olvasható. 2017. március, kézirat.

⁹ 2010 és 2016 között 78 ezer külföldön született gyermek magyar anyakönyvezését kérték. http://hvg.hu/gazdasag/20170326_kulfoldon_szueto_magyar_gyerekek, letöltés: 2017. március 27.

Hosszú távon várható eredmények

1. A fenyegető demográfiai válság elhárításának megkezdése
2. A nyugdíjak gyermekfedezetének megteremtése
3. A helyi közösségek újraéledése, a társadalmi szolidaritás erősödése
4. Az eddig képezhetetlennek hitt csoportokat betereli a képzési rendszerbe.
5. Egészségügyi kiadások csökkenése
6. A társadalmi teljesítőképesség, versenyképesség növekedése
7. A rendvédelmi kiadások csökkenése

A politikai akarat formálásához szükség van a szakmai és a civil szervezetek ajánlására, támogatására is.

A témáról fontosnak tartjuk az érdemi eszmecserét, mert csak egy széles körű társadalmi vita körültekintő végig vezetése alapján tudunk megoldást találni erre a nemzeti sorskérdésre.

Az eredményes cselekvéshez esetleg eddig szokatlan, új megoldások szükségesek, amik jelentősen eltérhetnek az eddigi gondolkozástól. ***Ebben a helyzetben történelmi felelősségünk a párbeszéd, az összefogás, a gyors és a hatékony beavatkozás kezdeményezése.***

A program nem lezárt és mozdíthatatlan, inkább egy gondolkodási irányt jelöl, amely megalapozhatja, elindíthatja az eszmecserét.

Számítva a konstruktív eszmecserére, az Összefogás a Gyermekek és Családbarát Magyarországért Szakmai Műhely nevében:

Dr. Benda József

Budapest, 2018. február 19.